

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/232/2020
Identifikačné číslo spisu:	1317206634
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1317206634.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Doc. JUDr. P. Y., CSc., J., C. XX, zastúpeného JUDr. Milanom Fulecom, advokátom, Bratislava, Živnostenská 2, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Petit Press, a.s., Bratislava, Lazaretská 12, IČO: 35 906 464, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Paul Q, s.r.o., Bratislava, Karadžičova 2, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 15C/61/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. februára 2020 sp. zn. 6Co/4/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 13. októbra 2017, č. k.15C/61/2017-782 (v poradí piatym) zamietol žalobu (výrok I.), ktorou sa žalobca domáhal proti žalovanej ochrany osobnosti, žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok II.).

1.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že denník Sme dňa 16. marca 2002 uverejnil na str. 6 článok autora C. T. s nadpisom „Ústretový krok KDH“. V tomto článku sa okrem iného uvádza: „Napokon, verejne (v médiách) svoju spoluúčasť na spomenutých trestných činoch priznali aj J. D., aj obaja bývalí ministri vnútra Y. a T.. O tom, že únoscovia T. ml. a N. T., ktorý zmaril referendum v roku 1997, by mali byť potrestaní, sa nedá pochybovať, bránia však tomu C. amnestie (tiež nepriame priznanie spoluviny), ktoré sa stali vhodnou únikovou cestou pre viacero sudcov.“ Žalobca tvrdil, že ide o nepravdivé výroky neoprávnene zasahujúce do jeho osobnostných práv. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku na str. 14, 15 citoval znenie telefonického rozhovoru medzi žalobcom ako vtedajším ministrom vnútra a vtedajším riaditeľom SIS W. B.. Predmetom tohto rozhovoru bol únos T. ml. (syna vtedajšieho prezidenta) do Rakúska. Tento rozhovor dňa 13. mája 1996 o 18.00 hod. odvysielalo Rádio Twist v rámci svojho vysielania. Žalobca ako minister vnútra v televíznom vysielaní doslova uviedol: „Zodpovedne vyhlasujem, že som si nikdy žiadny rozhovor s riaditeľom SIS nenahrával. Urobil tak zrejme niekto iný. Pýtam sa, ak sú schopní tajne

nahrávať ministra vnútra a zverejniť prísne súkromný rozhovor, ktorý z našich občanov má istotu, že zajtra alebo pozajtra to isté neurobia práve jemu?" Z uvedeného bolo podľa súdu prvej inštancie zrejmé, že v tomto televíznom vystúpení žalobca fakticky priznal autenticitu svojho telefonického rozhovoru s riaditeľom SIS W. B., v ktorom sa s W. B. dohovárал na marení vyšetrovania únosu syna prezidenta republiky do zahraničia. V tejto súvislosti prvoinštančný súd dodal, že autenticitu uvedeného televízneho vystúpenia potvrdil aj sám žalobca v prejednávanej veci. Z tohto skutkového stavu vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná; poukázal na odôvodnenie zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu z 23. marca 2017 č. k. 6 Co 537/2015-746 a uviedol, že týmto právnym názorom bol viazaný a postupoval preto v jeho intenciách. V tejto súvislosti súd prvej inštancie v ods. 36., 37., 38., 42., 43 odôvodnenia napadnutého rozsudku doslova uviedol: „Súd prvého stupňa mal teda jednoznačne a nespochybniteľne odvolacím súdom „prikázané“, resp. „nanútené“, ako má vo veci rozhodnúť, čo vyplýva z bodu 19. t. j. žalobu zamietnuť ešte ako to aj odôvodniť. Pre žalobcu, resp. jeho zástupcu to znamená zbytočnosť podávať odvolanie proti tomuto rozsudku. A to z toho dôvodu, že odvolací súd už nebude môcť rozhodnúť v jeho prospech. Znamená to, že pre prvostupňový súd už nemalo význam vykonávať akékoľvek dokazovanie. A to dokonca ani keby podľa jeho názoru právny význam malo." S poukazom na tieto závery prvoinštančný súd žalobu zamietol a úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. februára 2020, č.k. 6Co/4/2020-859 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP (výrok I.), žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (výrok II.).

2.1. Odvolací súd v bodoch 8. - 11. odôvodnenia svojho rozsudku uviedol chronológiu konania v posudzovanej veci, z ktorej vyplýva, že súd prvej inštancie vo veci rozhodol prvý raz rozsudkom z 05. mája 2004 č. k. 15C/36/02-113, ktorým žalovanej uložil povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi a povinnosť zaplatiť žalobcovi 500 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a vo zvyšku žalobu zamietol. Na odvolanie žalovanej odvolací súd rozsudkom z 27. mája 2008 č. k. 6Co139/06-285 potvrdil uvedený rozsudok vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi a vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 500 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. Na dovolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 25. júna 2010 sp. zn. 1Cdo/15/2009 zrušil spomenutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol napadnutý rozsudok zmenený tak, že žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy bola zamietnutá a vec v tomto rozsahu vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Následne odvolací súd uznesením z 28. novembra 2011 č. k. 6Co/290/2010-323 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 500 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V ďalšom konaní rozhodol prvoinštančný súd ešte viackrát, avšak vždy mu odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

2.2. Posledným rozsudkom z 13. októbra 2017 č. k. 15C/61/2017-782 súd prvej inštancie žalobu zamietol, pričom vo veci rozhodol piaty krát. Odvolací súd považoval za nepochybné, že odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nie je v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP, pričom uviedol, že odseky 36. až 69. odôvodnenia nemožno vyhodnotiť inak, ako celkom zjavne zmätočné, nesprávne a do odôvodnenia súdneho rozhodnutia nepatriace úvahy súdu prvej inštancie. Predovšetkým sa tu nejedná o žiadne „naoktrojovanie“, alebo „nanútenie“ zo strany odvolacieho súdu ako má súd prvej inštancie vo veci rozhodnúť. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie si neuvedomil, že z ustanovenia § 391 ods. 2 CSP vyplýva nielen viazanosť súdu prvej inštancie právnym názorom odvolacieho súdu, ale aj priamo povinnosť odvolacieho súdu vyjadriť svoj právny názor v zrušujúcom uznesení. Odvolací súd mal za to, že uvedené nedostatky odôvodnenia napadnutého rozsudku však nespôsobujú nesprávnosť jeho výroku. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku možno vyvodiť, že súd prvej inštancie postupoval v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v odôvodnení jeho zrušujúceho uznesenia z 23. marca 2017 č. k. 6Co/537/2015-746. K veci samej odvolací súd nevidel dôvod, pre ktorý by sa mal odchyliť od právneho názoru, ktorý prezentoval v predchádzajúcich

zrušujúcich uzneseniach. V konaní síce nebolo preukázané, že by sa žalobca podieľal na zavlčení C. T. ml. do cudziny, ale bolo celkom jednoznačne preukázané, že sa s riaditeľom SIS telefonicky dohovárал na marení vyšetrovania tohto trestného činu a teda i keď únos C. T. ml. sám neorganizoval, minimálne o ňom vedel a bol s ním uzročený. Ak by sa za tohto stavu žalobcovi priznala náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, žalobca by dokonca finančne profitoval na marení vyšetrovania únosu C. T. ml. do cudziny. Odvolací súd v bode 10. podrobne poukázal na judikatúru EŠLP, ktorá kladie dôraz na zvýšenú ochranu šírenia informácií a myšlienok vo veciach verejného záujmu. Považoval za nepochybné, že vyšetrovanie únosu C. T. ml. do cudziny za účasti štátnych orgánov, resp. marenie tohto vyšetrovania je vecou verejného záujmu. Uviedol, že z judikatúry EŠLP vyplýva tiež zásada, že verejne činné osoby musia zniesť vyššiu mieru kritiky a žalobca ako minister vnútra nepochybne bol verejne činnou osobou. Jedným zo základných princípov aplikovaných judikatúrou EŠLP je princíp kľúčovej úlohy médií, ktoré sú strážnym psom demokracie a veľmi prísne posudzovanie každého zásahu do slobody prejavu médií. Výnimky z práva na slobodu prejavu treba vykladať reštriktívne a nevyhnutnosť každého obmedzenia musí byť preukázaná. V zmysle judikatúry EŠLP treba čl. 10 ods. 2 Dohovoru vykladať tak, že výkon práva na slobodu prejavu môže podliehať sankciám (medzi ktoré patrí i uloženie povinnosti zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch) iba za predpokladu, že je preukázaná existencia naliehavej potreby takejto sankcie.

2.3. Vzhľadom na všetky okolnosti prípadu v prejednávanej veci dospel odvolací súd k presvedčeniu o tom, že v konaní nebola preukázaná existencia naliehavej potreby uložiť žalovanej sankciu vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pokiaľ ide o dôkaznú situáciu podstatný význam v prejednávanej veci má obsah telefonického rozhovoru žalobcu s vtedajším riaditeľom SIS W. B., v ktorom sa žalobca ako minister vnútra dohovárал s W. B. na marení vyšetrovania zavlčenia C. T. ml. do cudziny. V konaní bol vykonaný dôkaz oboznámením sa prepisu tohto telefonického rozhovoru, autenticitu ktorého žalobca nepoprel. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP a o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanoveniami § 420 písm. e), f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, dovolateľ poukazuje na článok 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), článok 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. novembra 1998, sp. zn. PL. ÚS 12/98 a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 04. decembra 2001, č. k. III. ÚS 116/01-19, uviedol, že prezumpcia nevinoty je zaručená aj žalobcovi, a to napriek tomu, že nie je obvineným zo žiadneho trestného činu. Podľa názoru žalobcu JUDr. C. C., predseda senátu odvolacieho súdu 6Co a sudca spravodajca tejto veci, ktorý zodpovedá za obsah písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku, závažným spôsobom porušil prezumpciu nevinoty žalobcu v bodoch 10. a 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku keď uviedol, že v konaní síce nebolo preukázané, že sa žalobca podieľal na zavlčení C. T. ml. do cudziny, bolo však celkom jednoznačne preukázané, že sa s riaditeľom SIS dohovárал na marení vyšetrovania tohto trestného činu. JUDr. C. C. tak, podľa názoru žalobcu, uprednostnil svoje vlastné presvedčenie o účasti žalobcu na únose C. T. ml. a marení vyšetrovania tohto trestného činu (a zrejme aj svoju animozitu voči osobe žalobcu) pred povinnosťou rozhodovať iba na základe skutkového stavu zisteného procesom dokazovania a v súlade so záväzným právnym názorom nadriadeného súdu, čím v civilnom konaní prejedlikoval vinu žalobcu, o ktorej je oprávnený rozhodnúť iba súd v trestnom konaní, pričom tak urobil spôsobom, ktorý u verejnosti vzbudil presvedčenie, že žalobca je páchatelom trestných činov, pre ktoré ani nebol obvinený. Žalobca mal za to, že o jeho veci rozhodol na odvolacom súde sudca, ktorý mal byť z jej prejednávania a rozhodnutia vylúčený. Žalobca v konaní vzniesol námietku zaujatosti proti JUDr. C. C. 23. novembra 2015, ktorú Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol prípisom z 09. júna 2016, sp. zn. 8Nc/6/2016, ako oneskorene podanú. Žalobca sa preto v tejto veci obrátil na Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý jeho sťažnosť odmietol, keď dospel k záveru, že žalobca nevyčerpal všetky prostriedky, ktorými môže brojiť proti zaujatosti sudcov všeobecných súdov.

Žalobca tak namietal zaujatosť JUDr. C. C. prostredníctvom dovolacieho dôvodu uvedeného v ustanovení § 420 písm. e) CSP aj v prípade, ak už jeho zaujatosť neúspešne namietal v priebehu konania (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 23. októbra 2009, sp. zn. 21Cdo/3483/2008, uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky pod č. 66/2010; strana 6).

3.2. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobca s poukazom na § 215 ods. 1 CSP a § 383 CSP uviedol, že napadnutý rozsudok nemá žiadnu oporu v dokazovaní vykonanom súdom prvej inštancie, a to konkrétne skutkové závery odvolacieho súdu, podľa ktorých sa „žalobca zúčastnil únosu C.. T. ml. do cudziny" (bod 10 odôvodnenia napadnutého rozsudku) a marení vyšetrovania tohto trestného činu" (bod 14 odôvodnenia napadnutého rozsudku)". Žalobca ďalej namietal, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nevyporiadal s jeho odvolacou námietkou, že súd prvej inštancie nezaložil právne posúdenie tejto veci na skutkovom základe, ktorý bol výsledkom starostlivého hodnotenia pred ním vykonaných dôkazov (§ 191 ods. 1 CSP), ale na pokyne odvolacieho súdu ako má tieto dôkazy bez ohľadu na ich obsah hodnotiť. Pre všetky uvedené vady je potrebné považovať napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný. Za ďalšie napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je podľa žalobcu zmätočný aj preto, že ním odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie tiež vo výroku, podľa ktorého bola žalovanej priznaná úplná náhrada prvoinštančného konania, čo však žiadnym spôsobom odvolací súd neodôvodnil. Odvolací súd v prípade napadnutého rozsudku, ako aj v prípade jeho rozsudku zo dňa 27. mája 2008, č. k. 6Co/139/06-285, rozhodol o trovách konania pred súdom prvej inštancie v príkrom rozpore s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Žalobca bol v tomto konaní úspešný, keď súdy nižších inštancií právoplatne rozhodli, že žalovaná zasiahla do jeho osobnostných práv nepravdivým výrokom o jeho účasti na únose C.. T. ml. do cudziny a uložili žalovanej povinnosť ospravedlniť sa mu. V tejto súvislosti žalobca konštatoval, že konanie o náhradu nemajetkovej ujmy pred súdmi nižších inštancií nevníma ako spravodlivé, keďže v dôsledku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu došlo k úplnému popretiu základných princípov, ktoré definujú civilný sporový proces ako spravodlivý. Žalobca mal za to, že súdy nerozhodovali na základe skutkového stavu, ktorý bol získaný procesným spôsobom dokazovania, čím bol popretý nielen princíp voľného hodnotenia dôkazov, ale aj princíp ústnosti a bezprostrednosti civilného sporového konania. Rovnako bol popretý princíp dvojinstančnosti civilného sporového konania, pretože o hodnotení vykonaných dôkazov rozhodoval vždy odvolací súd, napriek tomu, že tieto boli vykonané pred súdom prvej inštancie, pričom odvolací súd zároveň rozhodoval aj o námietkach žalobcu proti takémuto hodnoteniu dôkazov. Výsledkom celého tohto procesu sú dve zmätočné meritórne rozhodnutia súdov nižších inštancií, z ktorých ani jedno nemá oporu v skutkovom stave vychádzajúcom z vykonaných dôkazov, zato obidve sú výsledkom priania odvolacieho súdu ako tieto dôkazy hodnotiť tak, aby žalobcovi nebol priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za zásah žalovanej do jeho osobnostných práv.

3.3. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom uvedené v bode 4. odôvodnenia napadnutého rozsudku, podľa ktorého „V konaní síce nebolo preukázané, že by sa žalobca podieľal na zavlčení C.. T. ml. do cudziny, ale bolo celkom jednoznačne preukázané, že sa s riaditeľom SIS telefonicky dohováral na marení vyšetrovania tohto trestného činu a teda i keď únos C.. T. ml. sám neorganizoval, minimálne o ňom vedel a bol s ním uzročený. Ak by sa za tohto stavu žalobcovi priznala náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, žalobca by dokonca finančne profitoval na marení vyšetrovania únosu C. T. ml. do cudziny." Odvolací súd sa uvedeným právnym posúdením, podľa názoru žalobcu, odklonil od ustálenej súdnej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej „Obvinenie z trestnej činnosti je mimoriadne závažným zásahom do práva na ochranu osobnosti a podľa judikatúry navyše každé nepravdivé obvinenie z trestnej činnosti zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch." (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Co/15/97, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2000 na s. 25). Žalobca uviedol, že odvolací súd v odôvodnení rozsudku z 27. mája 2008, č. k. 6Co/139/06-285, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z 05. mája 2014, č. k. 15C/36/02-113, vo výroku o povinnosti žalovaného ospravedlniť sa žalobcovi za neoprávnený zásah do osobnostných práv, konštatoval, že: „Termín „spoluúčasť" použitý v predmetnom článku je teda zavádzajúci v tom zmysle, že navodzuje dojem, akoby mal žalobca úmyselnú účasť na trestnom čine zavlčenia C. T. ml. do

cudziny (...). V skutočnosti nebolo preukázané, že by sa tento trestný čin stal a doteraz zaň nebol nikto právoplatne odsúdený. Vzhľadom na to je odvolací súd toho názoru, že konštatovaním v predmetnom článku, že žalobca verejne (v médiách) priznal svoju spoluúčasť na trestnom čine údajného zavlčenia C. T. ml. do cudziny, došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti a to do jeho práva na česť a dôstojnosť. Súd prvého stupňa preto postupoval správne, keď napadnutým rozsudkom žalobcovi priznal morálnu satisfakciu vo forme ospravedlnenia podľa § 13 ods. 1 Obč. zák. Ak teda odvolací súd dospel k skutkovému záveru, že žalovaná neoprávnenne zasiahla do osobnostných práv žalobcu výrokom, ktorý sám posúdil ako nepravdivé obvinenie z trestného činu zavlčenia C. T. ml. do cudziny, bolo jeho povinnosťou, aby v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu citovanej v bode 23. dovolania vyhodnotil tento zásah žalovanej ako mimoriadne závažný, ktorý zakladá žalobcov nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a nemohol pri hodnotení závažnosti predmetného zásahu prihliadať na akýsi telefonický rozhovor, v ktorom sa mal podľa jeho názoru žalobca dohovárať s vtedajším riaditeľom SIS W. B. na marení vyšetrovania zavlčenia C. T. mladšieho do cudziny, pretože takáto informácia sa v novinovom článku žalovaného vôbec nenachádzala. Žalovaná v tomto článku obviňovala žalobcu výlučne iba z jeho účasti na trestnom čine zavlčenia C. T. ml. do cudziny, pričom toto obvinenie sám odvolací súd v predmetnom uznesení z 27. mája 2008, č. k. 6Co/139/06-285, vyhodnotil ako nepravdivé (aj keď v rozpore s týmto svojim záverom začal vo svojich neskorších zrušujúcich uzneseniach tvrdiť, že toto obvinenie má svoj skutkový základ v televíznom vystúpení žalobcu), na čom zotrval aj v odôvodnení napadnutého uznesenia. V závere dovolania žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudky súdov oboch nižších inštancií a vrátil vec Okresnému súdu Bratislava III na nové konanie a rozhodnutie, a aby sudcu Krajského súdu v Bratislave JUDr. C. C. vylúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci, pričom si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením dovolanie žalobcu odmietol ako nedôvodné v zmysle § 447 písm. c) CSP V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. e) CSP žalovaná nesúhlasila s tvrdeniami žalobcu ohľadom údajnej zaujatosti JUDr. C.. Dôvody prezentované žalobcom v dovolaní považovala za svojvoľné a ničím nepodložené. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedla, že pokiaľ žalobca na podporu relevantnosti tohto dovolacieho dôvodu uvádza, že skutkové závery prezentované odvolacím súdom nemajú oporu v dokazovaní vykonanom na súde prvej inštancie, tak v skutočnosti len doslova zneužíva opakovaný excesívny, zmätočný a arbitrárny postup súdu prvej inštancie v tomto súdnom spore. V realite to však bol práve odvolací súd, ktorý musel opakovane jednak rušiť arbitrárne a zmätočné rozsudky súdu prvej inštancie a musel opakovane inštruovať súd prvej inštancie z titulu nadriadeného súdu tak, aby súd prvej inštancie pri jeho rozhodovaní zohľadňoval celkovo zistený skutkový stav a všetky relevantné dôkazy. V neposlednom rade napokon odvolací súd musel v zmysle § 390 CSP aj vo veci sám definitívne právoplatne rozhodnúť. V uznesení, ktorým zrušil v poradí štvrtý rozsudok súdu prvej inštancie zo 17. októbra 2014 a celú vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, odvolací súd vyčerpávajúco odôvodnil, prečo nie je v danom prípade možné nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy nijakým spôsobom vyhovieť, jasne odôvodnil prečo bolo rozhodnuté o zamietnutí žaloby v časti náhrady nemajetkovej ujmy a zároveň sa aj uspokojivo vysporiadal s argumentmi a prostriedkami procesného útoku uplatnenými žalobcom, a okrem iného zaviazal v zmysle § 391 ods. 2 CSP súd prvej inštancie právnym názorom odvolacieho súdu. Urobil tak absolútne legitímne a v súlade so zákonom. Žalovaná uviedla, že pokiaľ súd prvej inštancie opakovane rozhodol tak, že jeho rozhodnutie akýmkoľvek spôsobom nezodpovedá inštruktívnemu odôvodneniu rozhodnutia odvolacieho súdu, musí tieto pochybenia napraviť odvolací súd v odvolacom konaní. V týchto intenciách aj odvolací súd následne vydal rozsudok, pričom nejestvovali akékoľvek dôvody, aby odvolací súd v odôvodnení rozsudku znovu opakoval, či dokonca citoval časti z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu. Tvrdenie žalobcu, že odvolací súd nezaložil rozsudok na vykonanom dokazovaní je nepravdivé. K námietke týkajúcej sa porušenia práva žalobcu na spravodlivý súdny proces zo strany odvolacieho súdu aj tým, že odvolací súd nepriznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania, i keď žalobca bol v časti jeho žaloby úspešný, žalovaná uviedla, že v odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštancie žalobca jednak jasne nešpecifikoval rozsah jeho odvolania, a ani nezohľadnil potrebu aplikácie § 390 CSP pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu. Žalobca sa v odvolaní voči napadnutému rozsudku súdu prvej inštancie v rozpore so

zákonom domáhal vrátenia celej veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, a v tejto súvislosti sa zároveň nesprávne spoliehal, že rozhodovanie o nároku na náhradu trov celého konania bude opätovne závisieť od rozhodnutia súdu prvej inštancie a problematike nároku na náhradu trov konania sa v odvolaní v podstate vôbec nevenoval, preto odvolací súd nemal akýkoľvek dôvod bližšie sa zaoberať správnosťou rozsudku súdu prvej inštancie v časti nároku na náhradu trov konania. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď žalobca namieta aj údajný odklon obsahu rozsudku odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, citáciou rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Co/15/97, pričom tvrdí, že na základe uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu mal byť v tomto konaní žalobcovi priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, žalovaná uviedla, že žalobcom citovaný judikát nie je vôbec na tento súdny spor aplikovateľný.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobca vo svojom dovolaní uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Vo vzťahu k § 420 písm. e) CSP (tak, ako v prípade ďalších väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu

sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/73/2017).

11. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku, posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k § 420 písm. e) CSP.

12. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

13. Pri posudzovaní skutočností uvádzaných žalobcom, týkajúcich sa možnej zaujatosti/nestrannosti zákonného sudcu Krajského súdu v Bratislave JUDr. C. C., predsedu senátu 6Co a sudcu spravodajcu v prejednávanej veci, vychádzal najvyšší súd jednak zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu, ako aj z toho, že výnimky z takejto prezumpcie stanovuje iba zákon.

14. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

15. V zmysle ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je právne významný vzťah sudcu buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k stranám sporu (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k strane sporu určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý bolo možné pochybovať o jeho nezaujatosti) alebo k zástupcom strán sporu. Ustanovenie § 49 ods. 2 CSP ale jednoznačne vylučuje z dôvodov zakladajúcich zaujatosť sudcu tie okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (porovnaj napríklad 3Cdo/38/2019, 4Cdo/18/2019, 4Cdo/172/2017, 2Cdo/301/2018, 7Cdo/206/2018).

16. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

17. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to určení podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich prideľovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada prideľovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 212/2011).

18. Zo stabilnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) vyplýva,

že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06). Z hľadiska posúdenia dôvodnosti vznesenej námietky zaujatosti je právne významný vzťah sudcu so zreteľom na jeho pomer k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní.

19. Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru (napr. rozhodnutie vo veci Piersack c. Belgicko). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (napr. rozhodnutie vo veci Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych príznakov. Uplatňuje sa tzv. teória zdania nezaujatosti podľa ktorej platí, že „spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná“. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (napr. rozhodnutie vo veci Delcourt proti Belgicku). Rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní námietky zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany je objektívne oprávnená a relevantná. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych, dostatočne závažných skutočnostiach.

20. Súčasťou práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovoru“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavnoprávna úprava práva na spravodlivý proces zakotvená v čl. 46 ústavy zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 ods. 1 ústavy.) Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne, určený rozvrhom práce príslušného súdu ako tzv. zákonný sudca, ktorý by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

21. Pokiaľ ide o subjektívny aspekt nestrannosti, predseda senátu 6Co Krajského súdu v Bratislave a sudca spravodajca v danej veci JUDr. C. C. v súvislosti s rozhodovaním odvolacieho súdu nespochybnil svoju zaujatosť v prejednávanej veci, nakoľko nepostupoval v zmysle § 50 CSP. Vzhľadom na tvrdenia žalobcu prezentované v dovolaní dovolací súd skúmal (obdobne viď rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/42/2019 z 25. novembra 2020) hlbšie subjektívnu stránku rozhodovania namietaného sudcu.

22. Subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

23. Vo vyjadrení z 31. mája 2016 k námietke zaujatosti vznesenej žalobcom dňa 23. novembra 2015,

zákonný sudca odvolacieho súdu JUDr. C. C. uviedol: „... vo veci sa necítim byť zaujatý, pretože k účastníkom konania, resp. k ich zástupcom nemám žiadny taký vzťah, ktorý by bol relevantný z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. Pokiaľ žalobca moju zaujatosť vo veci vyvodzuje z toho, že odvolací súd v odôvodnení uznesenia z 25. apríla 2014 č. k. 6Co/47/2014-616 uviedol, že žalobca bol zrejme s únosom syna prezidenta T. uzročený, resp. vedelo ňom, som toho názoru, že táto skutočnosť vyplynula z vykonaného dokazovania vo veci. Odvolací súd však v odôvodnení uvedeného rozhodnutia neuviedol, že by žalobca spáchal trestný čin zneužitia právomoci verejného činiteľa, pretože si bol vedomý toho, že uznať vinu môže iba súd v trestnom konaní.”

24. Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Je potrebné brať zreteľ na to, že sudca je profesionál, spôsobilý odosobniť sa pri výkone svojej funkcie a rozhodovať nestranné. Jednou zo záruk nestrannosti sudcu je jeho profesionalita. Jej súčasťou je vedomosť sudcu, že princíp nezávislého, nestranného a spravodlivého rozhodovania je zásadným princípom fungovania súdnej moci, a že je jeho zákonnou, resp. ústavnou ako aj morálnou povinnosťou tento princíp dodržiavať. Dovolateľ námietku podľa § 420 písm. e) CSP spája s postupom a rozhodovaním sudcu v konaní a s jeho právnym názorom na prejednávajúcu vec. V postupe sudcu pri prejednávaní konkrétnej veci a v jeho rozhodnutí o predmete sporu sa prejavuje samotný výkon súdnictva, z povahy ktorého vyplýva, že sám osebe nemôže zakladať zaujatosť sudcu. Dovolateľom namietané skutočnosti v zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku (a rovnako aj predošlej procesnej úpravy) nie sú spôsobilé priviesť vylúčenie sudcu z konania pre jeho zaujatosť (v zmysle § 53 ods. 3 CSP a predtým § 15a ods. 5 OSP, súd na takúto námietku neprihliada) a v tomto dôsledku nie sú ani spôsobilé založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. e) CSP, pretože nie sú základom pre vylúčenie sudcu a zároveň základom vady zmatečnosti v zmysle § 420 písm. e) CSP. Posúdiac vec tak z hľadiska subjektívnej, ako aj objektívnej stránky sudcovskej nezávislosti, najvyšší súd nezistil také okolnosti, ktoré by mali alebo mohli byť vnímané ako porušujúce právo na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a negarantujúce rozhodovanie nezávislým a nestranným sudcom. Dovolateľom opakovane tvrdené dôvody zaujatosti ničím nepreukázal (§ 52 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1, 2 CSP), a preto uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP nie je dôvodný, ani nezakladá prípustnosť dovolania.

25. Najvyšší súd sa ďalej zaoberal dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sú nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

26. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

27. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa

ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

28. Podľa § 387 ods. 1 až 3 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

29. Podľa § 390 CSP odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak

- a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a
- b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

30. Podľa § 391 ods. 1 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prerušiť konanie, schváliť zmier, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci vec patrí.

31. Podľa § 391 ods. 2 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

32. Podľa § 391 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť aj to, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať.

33. Právny názor odvolacieho súdu je záväzný pre súd prvej inštancie. Ide o tzv. inštančnú alebo kasačnú záväznosť, ktorá v žiadnom prípade neznamená zásah do nezávislosti sudcu, definovanej v čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Výkon súdnej moci je zverený všeobecným súdom, ktoré v rozhodovacej činnosti postupujú podľa záväzných predpisov procesného práva. Súdny systém je jednotný a jednotlivé stupne súdov plnia v inštančnom postupe tie úlohy, ktoré sú im týmito predpismi zverené.

34. Judikatúra Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR je vzácnou jednotnou pri posudzovaní zákonného príkazu rešpektovania právneho názoru súdu vyššej inštancie, či ide o viazanosť prvoinštančného súdu rozhodnutím odvolacieho súdu, alebo viazanosť odvolacieho súdu rozhodnutím dovolacieho súdu (§ 455). Rovnaká povinnosť platí aj vo vzťahu k rozhodnutiam Ústavného súdu SR o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb.

35. Iba vo výnimočných prípadoch sa princíp viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu nemusí uplatniť. Pôjde najmä o situáciu, ak v dôsledku zmeny skutkových zistení, z ktorých vychádzal odvolací súd, už jeho právny názor nie je možné rešpektovať, pretože je napríklad potrebné aplikovať inú právnu normu. Vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu sa pripúšťa odchýlenie od záväzného právneho názoru aj vtedy, keď došlo v inom konaní k odlišnému vyriešeniu prejudiciálnej otázky, z ktorej odvolací súd vychádzal. Ďalším dôvodom, ktorým sa môže odôvodniť nerešpektovanie právneho názoru súdu

vyššej inštancie, je zmena právnej úpravy, ku ktorej došlo po zrušení rozhodnutia. Odklon od právneho názoru môže napokon byť ovplyvnený aj podstatnou zmenou rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít po rozhodnutí odvolacieho súdu. Akýkoľvek odklon od záväzného právneho názoru vysloveného odvolacím súdom je nevyhnutné dôkladne odôvodniť (analógia s § 220 ods. 3). Jeho bezdôvodné nerešpektovanie môže byť posudzované ako svojvôľa so všetkými právnymi následkami.

36. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd v predmetnej veci uznesením z 23. marca 2017 č. k. 6Co/537/2015-746 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie zo 17. októbra 2014 č. k. 15C 36/2002-32 (v poradí štvrtý), ktorým súd prvej inštancie v úplnom rozpore s právnym názorom odvolacieho súdu žalobe vyhovel a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 16 596,96 eura z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie z dôvodu zmätočnosti a nezrozumiteľnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Pokiaľ ide o vec samu, odvolací súd citoval odôvodnenie zrušujúceho uznesenia z 25. apríla 2014 č. k. 6Co/47/2014-616. Následne súd prvej inštancie rozsudkom z 13. októbra 2017 č. k. 15C/61/2017-782 žalobu zamietol. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Je zrejmé, že prvoinštančným súdom obstarané skutkové zistenia a ich právne posúdenie považoval za natoľko správne, že ich nepotreboval nijako korigovať. Odvolací súd v bode 13. odôvodnenia rozsudku konštatoval, že súd prvej inštancie postupoval v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v odôvodnení jeho zrušujúceho uznesenia z 23. marca 2017 č. k. 6Co/537/2015-746, keď v odsekoch 30. na str. 43, 44 odôvodnenia napadnutého rozsudku súd prvej inštancie citoval odôvodnenie uvedeného zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nezrozumiteľné, zmätočné. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za neodôvodnený. V prejednávanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom poukázal nielen na viazanosť súdu prvej inštancie právnym názorom odvolacieho súdu, ale aj priamo povinnosť odvolacieho súdu vyjadriť svoj právny názor v zrušujúcom uznesení podľa § 391 ods. 2 CSP. Z uvedeného dôvodu tak nešlo o žiadne „naoktrojovanie“, alebo „nanútenie“ zo strany odvolacieho súdu ako má súd prvej inštancie vo veci rozhodnúť, preto dovolací súd považuje taktiež odseky 36. až 69. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie za zmätočné, nesprávne a do odôvodnenia súdneho rozhodnutia nepatriace úvahy súdu prvej inštancie, ktoré však nespôsobujú nesprávnosť jeho výroku. Pokiaľ dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu, že „rozhodol o trovách konania pred súdom prvej inštancie v príkrom rozpore s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít“ dovolací súd mu dáva do pozornosti, že voči výroku o trovách prvoinštančného konania ako súvisiacemu výroku neuviedol výslovne žiadne odvolacie námietky a za daného stavu odvolací súd preto aj tento výrok ako vecne správny potvrdil. Žalobca pritom ako odvolateľ, ak bol presvedčený o nesprávnosti tohto výroku mal možnosť konkrétne výhrady prezentovať pred odvolacím súdom, čo však neučinil.

37. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uvádza, že princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018).

38. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Zo súdnej praxe č. 56/2008).

39. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a

právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

40. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

41. Dovolací súd akcentuje, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa dovolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak dovolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

42. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Odôvodnenie zisteného skutkového stavu a závery z neho vyplývajúce dovolací súd považuje za dostatočne objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia. Z uvedeného je teda celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov dovolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) náležitosti v zmysle § 393 CSP.

43. S poukazom na uvedené žalobca preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že dovolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Podľa názoru dovolacieho súdu dal dovolací súd v danom spore odpoveď na tie otázky, ktoré boli z jeho hľadiska relevantné pre rozhodnutie o odvolaní, čo jasne a presvedčivo vyplýva z jeho rozhodnutia.

44. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) spočívalo (prípadne) na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 3Cdo/105/2018, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014).

45. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

46. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalobcu preto odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie smerujúce

proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

47. Následne dovolací súd pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 a § 432 CSP, keďže podľa názoru žalobcu je jeho dovolanie prípustné aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

48. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

49. Žalobca v dovolaní namietal nesprávne právne posúdenie veci, keď v bode 14 odôvodnenia rozsudku uviedol „V konaní síce nebolo preukázané, že by sa žalobca podieľal na zavlečení C. T. ml. do cudziny, ale bolo celkom jednoznačne preukázané, že sa s riaditeľom SIS telefonicky dohovárал na marení vyšetrovania tohto trestného činu a teda i keď únos C. T. ml. sám neorganizoval, minimálne o ňom vedel a bol s ním uzrozmnený. Ak by sa za tohto stavu žalobcovi priznala náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2, 3 Obč. zák., žalobca by dokonca finančne profitoval na marení vyšetrovania únosu C. T. ml. do cudziny.“

50. Dovolateľ vymedzil právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu s poukazom na právnu vetu rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Co/15/97, uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2000 na s. 25, podľa ktorej „Obvinenie z trestnej činnosti je mimoriadne závažným zásahom do práva na ochranu osobnosti a podľa judikatúry navyše každé nepravdivé obvinenie z trestnej činnosti zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.“

51. Dovolací súd konštatuje, že citovaný judikát je pre odlišné skutkové okolnosti na prejednávajú právnu vec neaplikovateľný, nakoľko zo skutkových okolností veci nevyplýva, že by bol žalobca obvinený z trestného činu a mal by mu byť v tomto konaní priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Súd nižších inštancií v preskúmvanej veci uložili žalovanej povinnosť uverejniť ospravedlnenie žalobcovi z dôvodu, že z celkového kontextu článku žalovanej mohol vyplývať záver, že žalobca sa podieľal na únose C. T. ml. do cudziny, nie že by bol oficiálne obvineným v trestnom konaní. V konaní síce nebolo preukázané, že by sa žalobca podieľal na zavlečení C. T. ml. do cudziny, ale bolo celkom jednoznačne preukázané, že sa s riaditeľom SIS telefonicky dohovárал na marení vyšetrovania tohto trestného činu a teda i keď únos C. T. ml. sám neorganizoval, minimálne o ňom vedel a bol s ním uzrozmnený, nakoľko uvedená skutočnosť vyplynula z vykonaného dokazovania vo veci. Odvolací súd však v odôvodnení uvedeného rozhodnutia neuviedol, že by žalobca spáchal trestný čin zneužitia právomoci verejného činiteľa, pretože si bol vedomý toho, že uznať vinu môže iba súd v trestnom konaní. Je nepochybné, že vyšetrovanie únosu C. T. do cudziny za účasti štátnych orgánov, resp. marenie tohto vyšetrovania je vecou verejného záujmu. Žalobca ako minister vnútra bol verejne činnou osobou, ktorá v zmysle judikatúry ESLP musí zniesť vyššiu mieru kritiky. Jedným zo základných princípov aplikovaných judikatúrou ESLP je princíp kľúčovej úlohy médií, ktoré sú strážnym psom demokracie a veľmi prísne posudzovanie každého zásahu do slobody prejavu médií. Výnimky z práva na slobodu prejavu treba vykladať reštriktívne a nevyhnutnosť každého obmedzenia musí byť preukázaná.

52. Dovolací súd uvádza, že sama polemika so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods.1

písm. a) CSP.

53. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vady podľa § 420 písm. e) a f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

54. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní, ktorej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

55. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.